

Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

1. ΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Στα χρόνια της δυναστείας των Μακεδόνων

1. Αυξήθηκε ο πληθυσμός.
2. Αναπτύχθηκε η οικονομία, ιδιαίτερα στις πόλεις.

α. Οικονομία και κοινωνία της υπαίθρου

Η κατάσταση της αγροτικής οικονομίας

1. Από τις αρχές του 9^{ου} αιώνα η αγροτική κοινότητα και οι ανεξάρτητοι αγρότες κινδυνεύουν να χάσουν την περιουσία τους από τους μεγαλοκτηματίες.
2. Οι μεγαλοκτηματίες αποκτούσαν τη γη των μικροκαλλιεργητών με μέσα νόμιμα (αγορά ή κληροδοσία) ή παράνομα (χρήση βίας, χρηματισμός αρχών κλπ). Πολλές φορές αξιοποιούσαν τη φορολογική πίεση του κράτους.
3. Οι ευγενείς με τα έσοδα των κτημάτων τους ζούσαν με πολυτέλεια και δε δαπανούσαν χρήματα για να βελτιώσουν τα μέσα και τις τεχνικές της παραγωγής.
4. Τα μεγάλα κτήματα δεν ήταν ενιαία:
 - Ήταν διάσπαρτες εκτάσεις, τα *χωρία* ή *προάστεια*
 - Τα καλλιεργούσαν ελεύθεροι ενοικιαστές ή πάροικοι.
5. Η αγροτική παραγωγή παρέμενε στάσιμη.

Οικονομία και κοινωνία της υπαίθρου.

Από τον 9ο αιώνα

Κίνδυνος εξαφάνισης αγροτικής κοινότητας - ανεξάρτητων γεωργών

ΑΙΤΙΕΣ:

Περιουσία στα χέρια των μεγαλοκτηματιών

- Νόμιμα (αγορά ή κληροδοσία)
- Παράνομα

Φορολογική πίεση στους αγρότες από κράτος

Οικονομία και κοινωνία της υπαίθρου.

<p>Τρόπος ζωής ευγενών (Δυνατών)</p> <p>Πολυτελής, κυριαρχεί η χλιδή</p> 	<p>Εισοδήματα ευγενών</p> <p>μισθοί ως αξιωματούχοι</p> <p>από τα ΧΩΡΙΑ ή ΠΡΟΑΣΤΕΙΑ (διάσπαρτες εκτάσεις γης)</p>	<p>Τα ΠΡΟΑΣΤΕΙΑ τα καλλιεργούν</p> <p>Ελεύθεροι αγρότες (ενοικιαστές)</p> <p>ή πάροικοι</p>	<p>Απροθυμία επενδύσεων από Δυνατούς (σε εγκαταστάσεις, μέσα, τεχνικές παραγωγής)</p> <p>Αγροτική παραγωγή στάσιμη</p> <p>ευάλωτη σε κρίσεις</p>
---	--	--	--

β. Η οικονομία και κοινωνία των πόλεων

Η οικονομία στις πόλεις γνώρισε μεγάλη **ανάπτυξη**:

1. Στις αρχές του 9^{ου} αιώνα πόλεις όπως η Σπάρτη και η Πάτρα ανοικοδομήθηκαν και ιδρύθηκαν και νέες πόλεις.
2. Τα κάστρα γίνονται πόλοι οικονομικής ανάπτυξης:
 - Μέσα σε αυτά αναπτύσσονται κέντρα οικονομικής δραστηριότητας
 - Μετατράπηκαν σε **αστυκόμας** ή **αγροτοπόλεις**, αστικά κέντρα με ημιαγροτικό χαρακτήρα.

Οι έμποροι και βιοτέχνες:

1. Οργανώνονται σε **συντεχνίες** ή επαγγελματικά **σωματεία(συστήματα)**.
2. Το ύψος της παραγωγής και τις τιμές των προϊόντων ήταν προκαθορισμένες.
3. Στην Κωνσταντινούπολη η λειτουργία των συστημάτων επαγγελματικές καθορίζονταν από το **Επαρχικόν Βιβλίο**, συλλογή διατάξεων των αρχών του 10^{ου} αι..
4. Οι βιοτεχνίες επεξεργάζονται τρόφιμα, ενώ από τον 10^ο αιώνα εμφανίζονται επιχειρήσεις που επεξεργάζονται πολυτελή προϊόντα (μετάξι, πολύτιμοι λίθοι)

Το 10^ο αιώνα αναβιώνει το εξωτερικό εμπόριο:

1. Εμπορικές σχέσεις αναπτύσσονται με:
 - Βουλγάρους
 - Ρώσους
 - Άραβες (Χαλιφάτο)
 - Ιταλικές πόλεις (ιδιαίτερα Βενετία)
2. Από τις εξωτερικές αγορές το Βυζάντιο προμηθεύεται μπαχαρικά, βαφές, αρώματα.
3. Ο εκτελωνισμός γινόταν στην Τραπεζούντα. εμπορική πύλη προς την Ανατολή.

Η μεσαία τάξη και ο δήμος

1. Η ανάπτυξη της οικονομίας των πόλεων οδηγεί στη διαμόρφωση μιας ισχυρής **μεσαίας τάξης** (τάξης των επιχειρηματιών), που αποτελείτο από εμπόρους και βιοτέχνες, ναύκληρους και τραπεζίτες. Οργανωμένη σε συντεχνίες ή αδελφότητες, υποκινούσε λαϊκά κινήματα κατά των ευγενών, ιδιαίτερα από τον 11^ο αιώνα.
2. Οι λαϊκές μάζες των πόλεων(**δήμος**) αποτελούνταν από φτωχούς που εργάζονταν περιστασιακά ή ήταν άνεργοι.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Ποιες τάξεις εμφανίζονται στη διάρκεια του 8ου και 9ου αι.;
2. Μελετώντας τον πίνακα των οικογενειακών επωνύμων σε τι συμπεράσματα μπορούμε να καταλήξουμε σχετικά με τη διαμόρφωση της νέας βυζαντινής αριστοκρατίας (δυνατοί); Ποιοι άλλοι συμπεριλαμβάνονται στην βυζαντινή αριστοκρατία εκτός από τους γαιοκτήμονες;
3. Ποιοι ανήκουν στους πένητες; Ποιοι ανήκουν στους πάροικους;
4. Από τις αρχές του 9ου αι. από ποιους απειλούνται οι ανεξάρτητοι αγρότες;
5. Πώς ήταν διαμορφωμένα τα μεγάλα κτήματα;
6. Πώς ζούσαν οι ευγενείς;
7. Οι κάτοχοι των μεγάλων κτημάτων, δηλ. οι ευγενείς επένδυναν στη βελτίωση των εγκαταστάσεων, στα μέσα και στις τεχνικές παραγωγής; Ποιες ήταν οι συνέπειες από την έλλειψη επενδύσεων;
8. Ποια είναι η οικονομική κατάσταση των πόλεων; Τι είναι οι αστυκώμαι ή αγροτοπόλεις;
9. Τι είναι οι συντεχνίες; Ποιος καθόριζε τις τιμές των προϊόντων; Τι είδους βιοτεχνίες υπήρχαν;
10. Ποια ήταν η κατάσταση στο εμπόριο;
11. Πώς δημιουργήθηκε η μεσαία τάξη; Ποιοι συγκαταλέγονταν στη μεσαία τάξη; Πότε έφτασε στο απόγειό της;
12. Από ποιους αποτελείται ο δήμος;